

CVETJE

z vertov sv. Frančiška.

Časopis za verno katoliško ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška.

S privoljenjem cerkvenih in redovnih oblasti
vrejuje in izdaja

P. Stanislav Škrabec,
mašnik frančiškanskega reda na Kostanjevici.

Vsebina 9. zvezka.

Rimska svetišča. Sv. Lovrenec zunaj odzidja	257.
Življenje in poveljčanje svetih gorkumskih marternikov..	
X. pegl. Milosti, ki jih je prejel Rutger Estij. Grozovitost Lumnja.	261.
Slava Marije Device v njenem brezmadežnem spočetju	268.
Govor na god sv. Antona puščavnika	271.
Vdajmo se v voljo božjo	283.
Za katoliško cerkev na Cetinju v Černi gori	285.
Vodilo pobožnega življenja	286.
Priporočilo v molitev	287.
Zahvala za vališano molitev	288.

V GORICI.
Hilarijanska tiskarna.
1896.

V odgovor gosp. M. M. Hostniku v Moskvi.

(Konec.)

Poterpežljivi bravec, ki se mu niso smilile oči, se je, upamo, lahko prepričal popolnoma, da g. H. ni dokazal, kar je terdil, (da je namreč „bomkanje“ pripisovati nemškemu vplivu), da smo pa nasproti mi dokazali z dokazi, ki jih dozdam ni nihče overgel in jih v prihodnje pač tudi ne bo lahko ovreči, da je naš „bomkarski“ futurum zrastel na domačih tleh iz nekedaj obče slavenskega doveršnega prihodnjika (futurum exactum) in da po nemškem vplivu niti ne bi bil mogel nastati. S tem je prav za prav naša pravda z gosp. H. dognana. Ako se namreč gosp. profesor na straneh 12—14 svoje knjižice trudi, da dokaže tuji, gerški in nemški, vpliv na razne slavenske jezike, je to čisto nepotrebno delo, ker tistega vpliva sploh nihče ni tajil. Ali nekaj je menda pa vendar tudi na naši njeni zrastle; razločevati je treba torej v posameznih primerih, kaj se mora pripisati tujemu vplivu, kaj nasproti more ali tudi mora biti domače blago. In tega ne ume g. H. On meri, kaker je videti, blizu vse druge slavenske jezike po moderni ruščini; česar ta nima, to mu je v ostalih „vklativše se v te jezike od z u n a j“. Pomudimo se nekoliko pri dveh primerih, ki jih navaja iz stare slovenščine. Na str. 9 piše:

„Bomkanje“, ki se je tako nenavadno redno pokazovalo tu pa tam, moralo je izginuti, kakor je izginul obče rabljeni dativus absolutus, t. j. dativ v z a m e n grškega genit. abs., n. pr. „Vo vremena ono, šedšu Jisusu v nekuju vesti, sretoša Jego desjat prokazennyh mužej“. — V si že vremena Mstislavu suščju Tmutorokani (— ko je bil M. v Tm.) Tako je iz knjige izginul tudi oni finalni nedoločnik, ki ga slišite vedno v pravoslavnej službi Božje, n. pr. o izbavitu sja nam ot vsjakija skorbi (*ὡς ἐπεὶ τοῦ ἐσθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως*) Gospodu pomolimsja!

Po teh besedah moramo misliti, da je gospodu H. stsl. dativus absolutus, kaker tudi infinitivus cum dativo — ne nekaj starega prvotno slavenskega ali celo iz predslavenskih časov podedovanega, temuč — grecizem, seveda, ker moderna ruščina nima ni tega ni onega. Ali je pa res tako? Miklošič je drugači sodil in drugači mora soditi ž njim blizu vsak misleč jezikoslovec. Da so namreč starosl. knjižniki to reč po gerščini posneli, zakaj ne bi bili pisali gen. abs. in acc. cum inf.? — Acc. c. inf. se res nahaja semtertja in le to misli Miklošič, da bi vtegnilo biti po vplivu gerškega ali latinskega jezika, in pa, ako je tak inf. odvisen — ne od verbum finitum, temuč — od partikule, relativa ali prepozicije. V stavku, ki ga navaja g. H. iz pravoslavne službe božje bi bil torej grecizem le v prepoziciji „o“, ne pa v „finalnem nedoločniku“. Ako misli g. H., da se Miklošič moti, naj to dokaže, toliko je Miklošič že vreden, in potem naj dokaže resnico svojega nauka; z „goloslovnimi terditvami“ pa v znanstvu ne bo nič opravil.

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

XV. tečaj.

V Gorici, 1896.

IX. zvezek.

Rimska svetišča.

(P. C. L.)

Sveti Lovrenec zunaj obzidja.

Rimske romarske cerkve, koliker jih je v mestu, sva vže vse videla. Imava pa iti še v tri, ki so zunaj mestnega obzidja. Mej temi je najbliže cerkev sv. Lovrenca, kjer ima svoj grob rajni papež Pij IX. in je zunaj tudi splošno pokopavališče rimsko.

Sv. Lovrenec je pač eden izmej najznaniših svetnikov; vender grede proti njegovi cerkvi ne bo odveč, ako si v spomin pokličeva poglavitne dogodke njegovega življenja in zlasti njegove marterniške smerti. Sveti Lovrenec ni bil mašnik, temuč le dijakon; ali ko tak je imel pri maši streči samemu papežu, svetemu Sikstu II. In s koliko ljubeznijo mu je stregel, to vidimo jasno in besed, ki jih je govoril Lovrenec, ko se je moral od njega ločiti, ker so namreč peljali svetega papeža, da ga vmore zavolja vere Kristusove. „Kam greš brez sinu, oče“, tako ga je nagovoril, „kam hitiš sveti mašnik brez služabnika?“ Sveti Ksist mu je odgovoril: „Ne zapustim te, sin; tebe čaka za vero Kristusovo hujši boj; čez tri dni prideš za meno, levit za mašnikom; mej tem razdeli vbozim, če imaš kaj v zakladnici“. Ko dijakon je imel namreč sveti Lovrenec tudi za cerkveno premoženje sker-

beti ter je deliti vbozim. Ko to izve brezbožni preganjavec, se užge v njemu dvojna poželjivost, da bi mu namreč Lovrenec izdal cerkveni denar in da bi zatajil sveto vero. Najprej vkaže, naj mu pri-
nese sv. Lovrenec cerkveni denar. Sv. Lovrenec mu na ogled postavi vboge, ki so se zderževali s tem denarjem. Preganjavec je na to še bolj razkačen. Lovrencu vkaže, naj zataji Kristusa; če noče radovoljno, ga bo prisilil z grozovitimi martrami. Res ga da najprej hudo pretepsti in razmesariti, potem pa na železno mrežo položiti in z ognjem spod zakurjenim peči. Pa tudi s tem ni bilo nič doseženo. Plamen ni mogel premagati ljubezni do Kristusa. Preganjavec je divjal zoper marternika, ali s tem je le povečal njegovo zmago. Sveti Lovrenec je izdihnil dušo leta 258. Njegovo truplo sta pokopala sv. Justin in sv. Hipolit na veranskem polju. To polje je bilo neke rimske gospe, svete Cirijake, ki je bila dala tam napraviti za kristijane pokopavališče. Tudi njo in sv. Justina in Hipolita so po njih marterniški smerti tam pokopali.

Nad grobom sv. Lovrenca so sezidali kristijani majhino kapelico in pozneje je dal cesar Konštantin namestu nje postaviti lepo cerkev, ki so papeži zanjo skerbili skozi vse veke. Zlasti pa je papež Pij IX. mej mnogimi cerkvami, ki jih je dal renoviti in olepšati, posebno to jako lepo oskerbel, ne da bi bil škodil njeni stari častitljivi podobi. Na tergu pred cerkvijo je dal postaviti visok steber z bronasto podobo sv. Lovrenca verhu. Na strani stoječ čveterovoglat stolp z nizko streho, erdeče pobarvana unanost cerkve, pred dvor z lepimi stebri, prekrasne mozajične podobe na pročelju, vse to človeka čudno prevzame in globoko gine. Ali nihče, kedor prvič vidi resno in skromno unanost cerkve, ne pričakuje notri krasote, ki jo v resnici najde.

V pred dvoru so stene okrašene s slikami na presno iz 13. stoletja, ki pa potrebujejo posebnega pojasnila, da se razumejo. V 12. stoletju je živel saški grof, ki je napravil mnogo silovitosti, pa je imel pri vseh svojih slabostih to dobro posebnost, da je jako častil sv. Lovrenca, njegov praznik dal slovesno obhajati, njegovo cerkev obogatil z lepoticjem ter ji podaril tudi zlat kelih. Ko je bil ta grof vmerl, sliši neki pobožen puščavnik, ki je živel v tistem kraju, neke noči močno rumpljanje pred svojo celico in vidi, ko odpre okno, veliko množico hudih duhov, ki so naglo tjakaj leteli. Puščavnik vpraša poslednjega izmed njih, kam lete tako naglo, in dobi odgovor, da gredo po dušo tistega grofa, ki je ravno vmerl. Kmalu pridejo hudiči vračajoč se zopet

mimo celice puščavnikove, pa žalostno tulijo. Puščavnik vpraša, kaj tako žalujejo in eden izmej hudičev mu pove, da so bila huda dela grofova, ko so se vagala, dosti težja od dobrih in so bili torej vže oni zmagali. Ali kar pride sv. Lovrenec na pomoč dobrim angeljem, potegne iz nedrija kelih ter ga postavi na vago k dobrim delam; na to so ta prevagala in sveti Lovrenec je odpeljal dušo grofovo seboj. Tisti kelih, pravi pravljica dalje, so iz hvaležnosti v Rim prinesli in v tej cerkvi spravili. —

Slike na levi steni so iz poznejšega časa ter se opirajo na neko drugo pripovedko, ki ti jo tudi rad povem ob kratkem. V 11. stoletju pod papeštvom Aleksandra II. je živel tukaj neki pobožen samostanski brat, ki je po noči dolgo pred drugimi brati hodil k molitvi v cerkev. Ko je torej enkrat ves potopljen v molitev tam klečal, gre na enkrat procesija častitljivih pa njemu čisto neznanih oseb k oltarju, spred mašnik posebno častitljive podobe v sredi mej dvema levitoma in spremljan od mnogih oltarnih služabnikov. Brat, ves iz sebe od čudenja, se približa diakonu ter ga vpraša, kaj to pomeni in kedo so vsi ti. Diakon mu odgovori: „Mašnik je sv. Peter, jaz sem Lovrenec, subdiakon je pa sv. Štefan. Ostali so angelji in sv. marterniki, spoznavavci in device, ki hočejo vsi mene na obletnico moje marterniške smerti počastiti. Ti pa pojdi tja k papežu, pa mu reci, naj zjutraj lesem pride, da bo imel službo božjo in odpustek oznanil ljudstvu“. Brat je šel res zjutraj v lateran ter je povedal papežu, kaj je videl, ter mu izročil pas, ki mu ga je dal v dokaz sv. Lovrenec. Papež ni dosti veroval pripovedki bratovi; vender se mu je prav zdelo, da gre s kardinali in ljudstvom v cerkev sv. Lovrenca. Na poti srečajo pogrebni sprevod. Papež vstavi te, ki so merliča nosili, ter se dotakne nosila s pasom sv. Lovrenca, ki mu ga je bil prinesel samostanski brat, in merlič je ta hip vstal. Po tem čudeži je šel papež dalje v cerkev ter je tam opravil slovesno sveto mašo in oznanil odpustek. — Po teh dveh pripovedkah so slike v preddvoru te cerkve lahko razumeti.

Notranjo cerkev deliti dve versti granitnih in marmornatih stebrov v tri ladje. Na gornjih stenah srednje ladje se vidijo nove lepe slike, na eni strani iz življenja sv. Lovrenca, na drugi sv. Štefana. Te je dal narediti papež Pij IX. On je dal olepšati tudi tramove in streho, ki se vidi v cerkvi, ker nima oboka ali stropa. V sredi cerkve peljejo stopnjice dolu h konfesiji, ob straneh

pa gori na vzvišeni kor ali svetišče in na vsaki strani v nekakospodnjo cerkev, ki se širi okoli konfesije.

Stopiva tu dolu, da vidiva veliki marmornati sarkofag ali trugo, ki obsega telesa sv. Lovrenca, sv. prvega marternika Štefana in sv. Justina, mašnika in marternika. Kaker je znano, so sv. Štefana judje v Jeruzalemu kamenjali in tam je bil najprej tudi pokopan. V začetku petega stoletja je bilo njegovo truplo ob enem z nekimi drugimi svetimi trupli zopet najdeno. Okoli srede šestega stoletja so prenesli truplo sv. Štefana v Rim ter je položili v grob svetega Lovrenca. Sporočilo pripoveduje, da so se pri tisti priliki kosti sv. Lovrenca same vmeknile na levo stran, da so odstopile desno slavnemu marterniku Jeruzalemskemu. Pri tem grobišču se vidi viseč tudi velik črn kamen; to je eden tistih kamenov, s katerimi so martenike raztezali in v vodo potapljali. Tudi še neka druga častitljiva reč se kaže pri konfesiji, namreč marmornata plošča, na katero je bilo položeno pečeno truplo sv. Lovrenca; še se vidijo na nji madeži od kervi in maščobe sv. marternika. — Prostor, kjer sva zdaj, je prvotna od cesarja Konstantina zidana cerkev; nanjo se je pozneje druga večja prizidala in papež Honorij III. je iz obeh eno naredil. Od tod nekako čudna zidava sedanje bazilike.

Na koncu preddvora prvotne cerkve je grobišče papeža Pija IX. Preddyor je prekrasno olupšan z mozaičnimi slikami, majhinimi gerbi raznih redov, kongregacij, družeb itd.; vsaki stane nad 5 tisoč goljdinarjev. Papežev grob sam je po izrečnim povelju njega samega le priprost. Ni se namreč smelo zanj porabiti čez 800 gl. Vender je dostojen. Truga sama je iz belega marmorja ter stoji na podlagi iz črnega. Sprednja stran ima latinski napis, ki ga je papež tudi sam določil. Po slovenski je tak: „Kosti in pepel papeža Pija IX. Živel je 85 let, od teh ko papež 31 let, 7 mescev in 22 dni. Molite zanj“. —

Čudne misli pretresajo katoličanu serce na tem grobu. Malo kedaj je videl svet tako blagoslovljeno človeško življenje in tako polno veselja in britkosti kaker je bilo Pijevo. Nigdar niso nobenega papeža katoličani tolikanj ljubili kaker njega, pa redko je tudi kateri skusil toliko britke nehvaležnosti kaker jo je on celo po smerti še. Saj nam je še vsem v spominu žalostna noč od 12. do 13. julija 1881. ko so se prenašali njegovi zemeljski ostanki od Sv. Petra, kjer so začasno počivali, v to cerkev in

je hudobna derhal pretergala procesijo in hotela papeževo truplo vreči v reko Tiberu. —

Poslovivši se od groba blagega papeža Pija IX. stopiva še nekoliko na občno rimsko grobišče, ki se razteza od Sv. Lovrenca daleč tja po ravnini. Na Laškem se vidi marisiketero jako sloveče in tudi pobožno pokopavališče; rimsko pa ne dela na katoličana posebno vgodnega vtiska; vse je nekako prenotero, preposvetno, marisikaj naravnost novopaganško. Velika množica prav bahatih spominikov je videti, ki nimajo nobenega kerščanskega znamenja, kaj še le katoliškega. Mnogi novejši napisi so brez kerščanske misli, otročji in neumni. Tak aboten natis je dala sedanja vlada narediti celo na spominik, ki ga je postavil papež Pij IX. svojim vojakom, ki so padli pri Mentani v boji zoper Garibaldija leta 1867: „Questo monumento, che il governo teocratico erigeva a ricordo di mercenarii stranieri, Roma redenta lascia ai posteri testimonio perenne di tempi calamitosi“, t. j. „Ta spominik, ki ga je postavila bogooblastna vlada v spomin tujih najemnikov, pušča rešeni Rim prihodnjim v spričevalo nesrečnih časov. 24. oktobra 1871“. — Kakšno srečo so pijemontezi prinesli v Rim, to je zdaj vže zadosti znano celemu svetu.

Življenje in poveličanje svetih gorkumskih marternikov.

(P. A. M.)

X. Poglavje.

Milosti, ketere je prejel od svetih marternikov Rutger Estij. — Grozovitost Lumnija sè štirimi redovniki iz Skonhovna in z dvema iz Goude.

Govoriti nam je sedaj o možu, ki se je največ trudil, da je zbral razne podatke iz življenja in terpljenja naših marternikov in kar je zbral ter po večem vredil, izročil pisavcu te zgodbe. Zakaj tudi pri njem se je marsikaj zgodilo, kar je hotel Bog storiti v poveličanje svojih marternikov, kar menim, ne bo noben pobožen kristijan tajil. Ta je bil Rutger Estij, brat pisavca te zgodbe, mož nenavadno pobožen, radodaren in vsmiljen do vbozih. Jaz nisem smel njega prezreti, ne le zarad stvari same, temuč tudi, da bi se ne zdelo, kaker bi hotel oropati svojega

preljubega brata zaslužene časti, ali pa sebi pripisati več za izveršitev te zgodbe, kaker mi gre; zakaj on me je v svojem življenju k temu, kar sem storil, neprenehoma priganjal ustno in pismeno. Povod, da se je pričela spisovati ta zgodba, je bil, kaker mi je pogostokrat pravil, ta: On je zapazil, da so neke-teri pripovedovali zgodbo svetih marternikov kar tja v en dan, brez premislika, opiraje se le na nevtemeljene govorice; drugi so pa večkrat kaj povedali, kar ni bilo resnično, ali so govorili za neketere pristransko, ali pa so pripisovali neketera junaška dela nepravim osebam. Da, eden, ki je hotel oprati sam svojo sramoto in bojazljivost — bil je namreč eden izmej odpadnikov — je bil zložil neko popačeno in nepopolno zgodbo, v kateri se je prav malo zmenil za to, da bi povzdignil čednost tistih, ki so ostali stanovitni. Rutgera je bolela ta krivica, ki se je delala svetnikom s takimi pripovedkami, ker se jim je deloma kratila prava in zaslužena hvala in čast, deloma pa pripisavala napačna in dvojljiva slava. Ker je silno želel to krivico popraviti, da bi ne bilo na škodo ne slavi svetih marternikov, ne resnici, je pričel sam s čisto gorečnostjo spisavati zgodbo. Potem je prosil in navduševal mene, naj bi jaz končal, kar je on pričel, zbrano tvarino lepo yredil in celo delo izdal. On sam pa, da omenim še nekaj o njegovi pridnosti in skerblijivosti, si je na vso moč prizadeval, mej svojim dveletnim pregnanstvom v Utrehtu, namreč naslednji dve leti po smerti marternikov, ko je bilo njih marterništvo povsod še v dobrem spominu in je živelo še mnogo sojetnikov in prič, ki so same vse to videle ali slišale, kar se je bilo zgodilo s svetimi marterniki v Gorkumu, Dordrehtu in Brili. Ako je tedaj kateri iz onih krajev prišel v Utreht, o katerem je menil, da bi znal kaj vedeti in ga spoznal, da je zanesljiv, ga je pričel natančno in z veliko radovednostjo popraševati po najmanjših okoliščinah, in kar je zvedel od njega, je berž natančno zapisal. Veliko je videl z lastnimi očmi v Gorkumu, kjer je moral ob enem s svetimi marterniki mnogo prestati in v tej zadevi ni potreboval nobenih prič. Kar je bilo dvojljivega ali manj gotovega je zaverigel ali je pa to prejel v svojo zbirko le kot negotovo ali malo verjetno, kakeršna je vže bila zanesljivost pripovedovalca. Naklonjenost ali nenaklonjenost do koga nikaker ni odločevala, da bi drugače zapisal, kaker je tirjala njegova vest. Brezpogojna resnicoljubnost in edkritoserčnost je bila tudi moje vodilo pri izdelovanju meni izročene tvarine in pri mojem lastnem

preiskovanju. Zakaj jaz vem, kako zaničljivo in sramotno je, v kaki zgodbi, posebno v cerkveni ali sveti zgodbi, vrivati bralcem napačno za resnično ali dvojljivo za gotovo in kako nespametno in napačno je poveličevati Kristusove marternike, te zanesljive priče resnice, z neresničnimi in dvojljivimi slavonspevi, ali pa pospeševati čast božjo z lažmi, ker pisano je: „Mar potrebuje Bog vaših laži“? (Job. 13, 7) Mej tem ko se je Rutger mnogo trudil s tem svetim delom, ga je napadla huda griža, ki ga ni samo ovirala nadaljevati pričeto delo, temuč tudi spravila na rob groba, posebno ker je bil kot pregnanec tako rbožen, da si ni mogel kupiti potrebnih zdravil. Zavoljo katoliške vere namreč je on prostovoljno živel skupaj s svojim starim očetom v pregnanstvu. Ker se je bal, da bi se njegova zbirka po njegovi smrti raztrosila in pogubila in se tako nikedar ne zvedela prava zgodba svetih marternikov, je on goreče Boga prosil le še za toliko časa, da bi mogel zgotoviti v Njegovo čast pričeto delo. Bog je precej vslišal njegovo molitev. Zakaj griža je kar v trenutku prenehala in telesna moč se je povernila, tako da je mogel brez težave, serčno hvaležen Bogu, pričeto delo nadaljevati.

Še z enim drugim djanjem je pokazal Gospod svetih marternikov, da mu je dopadljivo pridno in pobožno delo Rutgerjevo. Ta je namreč praznoval vsako leto sam zase v tihi pobožnosti rojstni dan 19 marternikov. Ta dan je imel za velik praznik; oktil je njih podobe in prepeval v njih slavo v holandskem jeziku lepe pesmi, ki jih je bil sam zložil. Spomin svetih marternikov mu je napravljval mnogo svetega veselja. Bilo je vže dvajset let po smrti svetih marternikov, ko ga je po štiridesetdanskem postu, ki ga je preživel ob kruhu in vodi, napadla nevarna bolezen, na kateri je tudi vmerl. O, kolikokrat je v tej bolezni poklical sv. p. Nikolaja: „Sv. Nikolaj, prosi za me! Sv. Nikolaj, podpiraj me!“ Vedno se je obračal v svojih molitvah do svetnikov, za katerih čast se je trudil. In v resnici ne zastonj. Zakaj njegove prošnje so bile popolnoma vslišane: ne sicer tako, da bi bil, kaker poprej, dobil zopet ljubo zdravje — zanj je bilo vže pripravljeno lepše plačilo — temuč vslišan je bil na neki poseben in vzvišen način. Ko je namreč prišel rojstni dan p. Nikolaja in njegovih tovarišev, je bil on iz tega minljivega življenja poklican v srečno družbo marternikov in sicer v obletni noči njih terpljenja ob ravno tisti uri, ko se je nad njimi zversila smertna kazen. Pri njegovi sveti smrti sta bila razen mene pričujoča še dva

duhovnika, profesorja bogoslovja, namreč p. Janez Deker iz tovarištva Jezusovega in moj brat, frančiškan Arnold Estij. Kedo bi pri tem ne občudoval previdnosti božje in ne hotel spoznati božjega pričevanja?

Gotovo to ni bil gol slučaj, da se je zbralo skupaj toliko raznoverstnih okoliščin. Ranjki dela za marternike, praznuje vsako leto njih spomin, na smertni postelji jih kliče na pomoč in poklican je v njih sveto družbo in obdarovan z večno krono kot plačilo za svoje pobožno delo na dan obletnice njih marterništva; slednjič se vjema celo ura njegove smerti s smertno uro marternikov. Pa tudi število let, ki so pretekla od smerti svetih marternikov do njegove smerti, po mojem mnenju ni brez pomena. Zakaj on je pač zato še dvajset let ostal pri življenju, da bi se kot dvajseti pridružil devetnajst marternikom in tako rekoč po dolgem času postal tovariš marternikov v terpljenju, katerega se pred tolikimi leti ni branil, temuč ga le odložil za toliko časa, da je mogel pisati zgodbo marternikov. Zakaj jako tisti „ki sprejme preroka v imenu preroka, dobi plačilo preroka“ (Mat. 10, 41); zakaj bi ne prejel plačilo marternika, ki je marternike v imenu marternikov tako poveličeval?

Zato menim je vsem pobožnim dovolj umljivo, zakaj je hotel Bog ravno nad tem možem toliko razodeti slavo svojih marternikov.

Od častilca marternikov prejdimo k njih preganjavcu, da bomo spoznali, kako je Bog poveličal svoje svetnike tudi v smerti tega, namreč Lumnija. Zakaj ako so sveti in cerkveni pisatelji po pravici natančno popisali, strašno in nenavadno smert Anti-joha, Heroda, Maksimijana, Maksimina in mnogo drugih, ki so pobožne ljudi preganjali, da bi bralci iz tega spoznali, kako dopadljivi so bili Bogu tisti, katerih krivično martranje in smertno kazen je On vže v tem življenju tako maščeval, potem menim, da imajo naši marterniki tudi od te strani prelepo pričevanje za se. Predno pa kaj več povem o koncu tega moža, moram omeniti nekatere grozovitosti, ketere je storil po smerti naših marternikov z drugimi služabniki božjimi. To ni nikaker kako nepotrebno in brezkoristno oddaljenje od naše zgodbe; zakaj prvič pišem zgodbo marternikov in drugič so dali poznejši marterniki s svojim nasledovanjem prelepo, da, božje pričevanja za čednost in stovitnost svojih prednikov.

Kakor hitro se je bil začetek vpora in grozovitosti grofu

Marškemu v Brili tako dobro posrečil, hitel je naprej proti sredi Holandskega ter si ostal povsod enak, kot divji in po kervi duhovnikov in redovnikov hlepeč človek. V začetku oktobra je oblegal mestece Skonhoven *) ob reki Rajnu; mesto se mu je vdalo, ko je bil sklenil pogodbo, da bo pustil katoličane popolnoma proste v spoznavanju svoje vere in da ne bo kratil nobenih pravic cerkvenim osebam ali krajem. Toda nezvesti človek ni deržal prav nič od tega. Zakaj precej je zapovedal svojim vojščakom, oskruniti cerkve, podreti altarje, zdrobiti in stergati podobe Kristusa in svetnikov, pobrati sv. posode in z nogami poteptati Najsvetejše. To je bilo katoličanom obljubljeno prosto versko izpovedanje! S tem pa ni bil še zadovoljen, temuč je pričel sè svojimi opravljati navadno rabeljsko službo nad služabniki božjimi. Zunaj mesta je stal na gori sv. Mihaela imeniten samostan, Hemmen imenovan, kjer so služili Bogu regulirani korarji. Zavoljo grozних sovražnikov so se bili redovniki preselili v mesto. Toda tamkaj, kjer so gotovo pričakovali varno zavetje, so bili najgrozovitiše martrani. Eden izmej njih, po imenu Teodorik iz Goude, je bil od razdivjanih ves razsekan in vmorjen. Dva druga, Jakoba iz Goude, podprijorja samostana, in Kornelija iz Skonhovna, so obesili pred mestno hišo na neko orehovo drevo. Četerti je bil ravno tistega samostana, Gašper po imenu. Njega so divjaki privezali konju za rep ter ga vlekli do Goude, ki je bilo mesto skoraj dva tisoč korakov oddaljeno od Skonhovna. To mesto so bili pred štirimi mesci dobili hezi po izdajstvu v svojo oblast. Tukaj so služabnika božjega obesili na drog jadra ter ga tako dolgo gori in doli vlekli, da se je zadušil. Mertvo truplo so pustili viseče na drogu še par dni. Vse to so ti štirje morali preterpeti le zato, ker so bili katoličani, redovniki in duhovniki.

Te grozovitosti so se godile većinoma na povelje Lumnija. Ta čas je šel tudi sam v Gondo, da bi še nadalje uganjal svoje hudobije in opravljal rabeljsko službo. Tamkaj so ga pa pregovorili neketeri bolj veljavni meščani, ki so bili sicer hezi vender pa ob enem prav prebrisaní, naj tukaj nekoliko bolj milostno ravna, in ne pričjenja precej s preganjenjem in morjenjem redovnikov in duhovnikov. Nekaj časa naj skriva svoje namene, da se nje-

*) To ime, holandsko Schoonhoven, bi bilo po nemški Schönhofen t. j. Lepi dvor; Tomaž Kempčan imenuje to mestece v svojih spisih po latinski: Bella curia.

gova stvar bolj vterdi na Holandskem, zakaj drugače se je bati, da si bo precej od začetka odtujil serca mnogih. Tako prigovarjanje mu je dalo veliko misliti. Ko sta bila kmalu na to dva frančiškana, namreč pater gvardijan in p. vikarij, kteri so hezi dolgo deržali zaperta v gradu ter ju hudo terpinčili, pripeljana k njemu v mestno hišo in bila prisiljena se vreči pred njegove noge, so prošnje neketerih meščanov vsaj toliko izdale, da ju je pustil pri življenju. To je imel on kot veliko milost, katero je še združil sè zaničevanjem. Zakaj prosečim je jezno odgovoril in trikrat rekel: „Farji in menihi!“ Videlo se je, kako sovraži duhovnike, kako jim prizanaša zoper svojo voljo, in kako nerad sliši, da se kedo za nje poteguje. To poterjuje sledeča dogodba. Ko je enkrat prišel k njemu neki meni dobro znan mož iz stranke hezov ter ga prosil, ga je sprejel s tem pozdravom: „Ke bi vedel, da si prišel k meni, prosit za menihe, bi dal tebe samega obesit“.

V Goudi je pa le malo časa krotil svojo grozovitost. Frančiškana so mej tem zaperli v hišo nekega katoliškega mestnega svetovalca in od tod so ju rešili njih prijatelji. Ko so ju čez nekaj dni prišli iskat vojščaki Lumnija, da bi ju pred njega peljali, ju niso mogli več najti. Ke bi ju bili našli, gotovo bi ne bila ušla več iz rok tega morivca. Njiju prijatelji so ju preoblekli ter varno skozi stražo peljali vunkaj iz mesta. Oba sta srečno vbežala v neko katoliško deželo. Bog ju je hotel še nekaj časa ohraniti pri življenju v prid svoje cerkve. Eden od teh dveh, namreč p. gvardijan, se je imenoval Anton Nuskulus. Doma je bil iz Gorkuma, velik prijatelj p. Nikolaja Pika in mož sicer majhine postave, pa velike pobožnosti, učenosti in zgovornosti. Pri svojih pridigah je imel vedno obilno poslušalcev, večkrat tri do štiri tisoč in še čez. Pozneje je bil gvardijan v Hertogenbosku in potem v Antverpnu. Zavoljo zdravja je šel slednjič v Pariz, kjer je vmerl.

Ker je Lumniju ta plen ušel, je zadela njegova besnost in grozovitost dva druga. Kar sem o tem zvedel od zanesljivih mož, hočem ob kratkem povedati. V Goudi je bila hiša redovnikov, ki so se sicer imenovali jeronimiti; tukaj pa so jih imenovali pavlite po njih cerkvenem patronu sv. Pavlu; priprosto ljudstvo pa jim je reklo „bratje kolacijonarci“ po tako imenovani kolaciji, to je kratki in podučni pridigi, katero so imeli ob nedeljah in praznikih v svoji cerkvi, potem ko so minile večernice v veliki cerkvi. Pri teh govorih so pripovedovali ljudstvu zgodbe

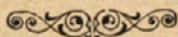
in zglede svetnikov, ki so bili prav primerni za posnemanje. Čeravno so bili samostanski dohodki silno pičli, zakaj pred iznajdbo tiskarstva so se preživeli le s prepisovanjem, slikanjem in prodajo knjig, so vender pomagali, koliker so mogli, vbožcem, po besedah sv. pisma: „Če imaš malo, si prizadevaj, tudi malo rad podeliti“. (Tob. 4, 9.)

Samostanski predstojnik je bil Janez Rikstel iz Brabanta, mož iz čiger obličja in obnašanja je odsevala čudovita pobožnost, ki je bil tudi jako zveden ne samo v svetnih, temuč tudi svetih znanostih. Ko so hezi začeli preganjati katoličane, je večkrat rekel nekemu pobožnemu duhovniku! „O da bi bil vreden marterniške krone!“ Ko je pozneje slišal o gorkumskih marternikih, je djal v sv. hrepenenju, ves prevzet od občudovanja njih serčnosti in stanovitnosti: „O, da bi tudi jaz vmerl kot ti pravični, da bi bil tudi moj konec njihovemu podoben!“ Zvest posnemovavec svojega predstojnika je bil samostanski prokurator, Adrijan Teksorius iz Goude doma. On je bil zelo pobožen in ponižen mož. Ko je moral enkrat hezom, ki so se bili naselili v samostanu, zažgati lunto, je rekel tako rekoč v preroškem duhu: „Tako moramo mi pripravljati orodje, s katerim bomo vmorjeni“.

Ko sta tedaj ta dva videla, kaj počnejo razdivjani vojščaki v samostanu, da nimajo nobenega spoštovanja celo do svetih reči, da ropajo in kradejo, kar morejo in da bratje nimajo kotička, kjer bi bili v miru, sta se najprej posvetovala, kaj bi bilo storiti. Zgodaj zjutraj dne 25. novembra gresta v svoji navadni redovniški obleki k marškemu grofu, ki je stanoval v gradu, da bi ga ponižno prosila, naj nekoliko vkroti neznosno surovost vojščakov, ali pa vsaj bratom dovoli zapustiti samostan, ke bi bilo treba darovati tudi vse premoženje. Na potu ju je srečal neki zelo veljaven mož, kateremu pa glede vere ni bilo nič upati. Vprašal ju je, kam sta namenjena. Ko je slišal, da hočeta h grofu, jima je močno odsvetoval, ker je dobro vedel, v kako nevarnost se podajata. Toda ta dva sta bolj gledala na rešitev samostana, kot na svojo lastno, ter šla v pobožni priprostosti naprej, v terdnem upanju, da bo vslišana njiju prošnja. V tem sta sledila nagon ljubezni, ki po besedah aposteljna „vse veruje, vse upa“. (1. Kor. 13, 7.) Kaker hitro so ju zagledali prihajajoča, so se Lumni in njegovi tovariši pričeli na ves glas smejati in vpiti: „Glej! glej! kaj pa je to? Glej, ovce kar prostovoljno derve v žrelo volkov“. O, moč resnice! celo iz ust preganjavcev se ona sliši, ker ime-

nujejo svoje žertve ovce, sebe pa volke. Podoba volka pa sicer bolj pristoji grofu kot njegovim tovarišem. Kaker namreč volk plane na ovco, tako je tudi njega gnal neki zverinski nagon h grozovitosti in vmoru, kolikerkrat je zagledal duhovnika ali redovnika. Tudi zdaj se je skazal ko grozoviten volk proti tem Kristusovim ovčicam. Še počakal ni, da bi mu povedala svojo prošnjo, temuč berž je vказal ju popolnoma sleči, vojščakom pa je zapovedal naj napravijo lov na njiju. Berž so pričeli vojščaki ta dva nesrečnika z meči in drugim orožjem preganjati, suvati, dregati in derviti po grajskem dvorišču in vertu, tako dolgo, da sta se vsa vpehana in onemogla zgrudila na tla. Na pol mertva so zgrabili vojščaki za noge ter ju vlačili po bodečem germovju in ternju. Ko sta pri tem terpljenju ostala še živa, so jima na prav nečloveški način prerezali život ter iz njega potegnili serce in čreva. Tako sta končala ta dva presrečna svoje grozovito terpljenje ter šla vživat nebeško veselje. Kaker hitro je o tej grozovitosti zvedelo katoliško ljudstvo, je silno žalovalo, da sta morala ta dva pobožna moža vmreti tako sramotne in grozne smerti. Da bi pa nobeden meščanov, ki so prišli v grad, ne videl strašno razmesarjenih mrtvih trupel, so ju vojščaki precej pokopali v gradu.

Čez osem dni je šla Marija Franzen, neka Kristusu posvečena devica, k Lumniju ter sprosila trupla marternikov. Ko so trupli izkopali in vmili, ste silno prijetno dišali, tako da so se vsi pričujoči močno čudili. Pobožna devica, podpirana od neke-terih katoličanov, ju je vказala prenesti v samostansko cerkev, kjer sta svetnika služila Bogu, ter ju pod velikim altarjem položiti. Oba sta bila nekako okrog štirideset let stara. Po pravici se je zasluženju teh marternikov pripisavalo, da je ta cerkev, v kateri sta bila pokopana, dolgo ostala obvarovana oskrunjenja krivovercev.

Slava Marije pračiste Device v njenem brezmadežnem spočetju.

Cerkveni očetje in pisatelji pričajo, da slava Marijina presega človeški in celo angeljski um, in zato da ne more nihče popolnoma razumeti in potemtakem opisati prednosti naše občne in preljubezrjive matere. Vender koliko lepih in spodbudnih reči nam oni o nji pripovedujejo! Upam, da kar bom s pomočjo Ma-

Marijino povedal o njenem spočetju, boš z veseljem bral, pobožni Kristijan. in se tudi okoristil s lepimi nauki, sledečimi iz tega premišljevanja.

Najprej pomisli, kako velika je slava Marije zato, ker je bila brez greha spočeta. Od vsih Adamovih otrok je ona sama tako srečna, da ni začela živeti v izvirnem grehu. Ves drugi človeški rod je „sin jeze“, in vsaki posamezni človek se rodi z madežem sovraštva božjega. Največi prijatelji božji, kaker: očaki, preroki, aposteljni in sam sv. Janez Kerstnik, akoravno posvečen v materinem telesu, niso bili prosti tega madeža. Strašan nasledek Adamovega greha! Ali pri Mariji nema on nič opraviiti. Vsegamogočni Bog je rekel Mariji: „Ne boš vmerla: saj postava ta ni storjena za te!“ (Ester 15. 13.) Zato ni ona nigdar imela greha na sebi, mariveč je bila yže v začetku svojega življenja velika prijateljica božja. Saj je tudi jako spodobno, da si je Bog izvolil vedno lep in brezmadežen hram, v katerem ni bil nigdar, niti za trenutek njegov največi nasprotnik. Sv. Anzeljm ves zamaknjen kliče: „Spodobilo se je, da tista Devica blišči take čistosti, od ketere se večja pod Bogom misliti ne more“. (Sermo de Concept. Virg.) Ta velika resnica, o kateri pričajo najstarejši cerkveni obredi, in sv. cerkveni očetje, kateri ji pravijo: brezmadežna, vsa lepa, vsa čista, vsa sveta, je zdaj resnica naše sv. vere. Čez toliko stoletji jo je sv. Cerkvev razglasila ko tako po ustih namestnika Kristusovega, ter rekla: Ta od Boga nad vse ljubljena Devica, ni bila nigdar pod postavo peklenskega duha, temuč je bila zmirom brez greha, in zato tudi zmirom preljubeznjiva in prečudna! O slava Marije! Ona je lilija mej ternjem; barka, katera edina v vesoljnem potopu mirno in brez strahu plava; zelen germ, keterega okoli goreči plamen ne užge; da, ona je tista žena, katera je sterla glavo peklenškemu zmaju! Raduj se, o kristijan, z Marijo, za njeno tako veliko slavo; saj je ona tako sovražila greh, da ke bi bila morala storiti le en mali greh, da bi tako postala mati božja, bi se bila raje odrekla tej preveliki časti; in zato sledi, da ji dela njeno brezmadežano spočetje največe veselje! Ako želiš biti njen ljubljeneec, sovraži tudi ti vsaki greh, in tako boš na neki način posnemal njeno nepopisljivo čistost.

Pomisli pa, da akoravno ni bila Marija v grehu spočeta, je vender tudi ona v številu Adamovih od izvirnega greha rešenih potomkov. Pomisli pa, da je bila ona odrešena na jako

imeniten način. Sv. Avguštin pravi, da sta dva načina odrešenja, namreč način rešiti človeka, ki je vže padel v brezno, in drugi način, obvarovati človeka, da noter ne pade. Na prvi način smo odrešeni vsi, na drugi pa le Marija. Nje Bog ni ozdravil, temuč obvaroval bolezní. Marija je podobna zaperti terdnjavi, v kateri ni bilo sovražnika, naše duše so pa podobne takim terdnjavam, v katerih je sovražnik imel prostost razsajati in škodovati. Marije ni zadela nobena nesreča, nam je pa hudobni duh, akoravno je odšel, zapustil globoke rane, ostrupil vse dušne moči, z eno besedo raznesel „tempelj božji“. Kak razloček mej vami in Marijo! Ona je ko jasno, čisto nebo, čiger lepote niso nigdar černi oblaki skalili. „Svoje telo je del v sonce, namreč v blaženo Devico, ketera ni nigdar bila v temi greha.“ (S. Thom, Aq. in ps. 18).

Veseli se z Marijo, za to njeno veliko čast, ter jo milo prosi naj blagovoljno popravi, kar je tvoji vbogi duši storil hudobni peklenski sovražnik. Oh kako veliko je tvoje nagnenje k hudemu! Ali naj zato obupaš? On ne, ne! Tudi največi svetniki so jokali in stokali pred Bogom, zaradi hudega nagnenja, ali z njegovo pomočjo so hudobo premagali! Priporoči se tudi ti Bogu, in posnemaj Marijo. Akoravno ni imela ona hudega nagnenja, ker ni imela greha na sebi, kako je vender ona varovala svoja čutila, kako je bila ponižna, goreča v molitvi in vsakem dobrem delu! Kako živo vero je ona imela v Boga! njeno zaupanje v njega je bilo neomejeno. Stori tudi ti tako

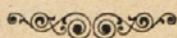
Naposled, pomisli, da ni Bog Marije na tak način samo odrešil od izvirnega greha, temuč da jo je vže v začetku napolnil sè vsemi milostmi. Cerkvéní očetje z občudovanjem govorijo, kako je Bog Marijo vže takrat obsul sè vsemi natornimi in čeznatornimi lepotami. Neki od njih ji pravijo zato „breznomilosti“, drugi „morje brez obrežja“, zopet drugi „zaklad najdragocenejši“, i. t. d. Sv. Janez Zlatousti pravi, da Odrešenik sveta ni hotel imeti bogate matere, ali toliko bolj okinčano z duhovnimi zakladi, in zató kaj je storil? „Posvetil je svoj šotor“, posvetil je Marijo s tem, da jo je napolnil sè vsemi milostmi. Učeni Sváres pravi*) da ni Bog dal take milosti ne angeljem ne svetnikom na verhuncu njih svetosti.

*) Gratiam Virginis in prima sanctificatione intensiorem fuisse, quam supremam gratiam in qua consumantur Angeli et homines. „Suarez (3 par. quaest. 27, a. 5. sect. 1.).

In kako velika in imenitna je milost, katero je Bog dal angeljem, ko jih je vstvaril, in vender Marijina je veliko večja! Potem takem lahko razumemo besede psalmista, kateri pravi da: „Gospod ljubi veliko več Sijonska vrata ko vse Jakopove šotore“. Saj je Marija vže v svojem spočetju večja in bogatejša, ko vsi angeli in svetniki v največi svetosti. Kolika vender mora biti ta Marijina imenitnost! Spočeta brez izvirnega greha in polna milosti, nad vse svetnike in angelle! Veselimo se nad tako častjo in slavo Marijino, ter jo posebno pod to skrivnostjo častimo!

Kraljica brez madeža izvirnega spočeta, prosi za nas!

P. H. R.

G o v o r

na god sv. Antona puščavnika.*)

(P. L. H.)

Bodite zmirom pripravljeni, ker neveste, kedaj pride Gospod
Luk. 12, 40.

Predragi kristijani!

Pri mnogih podobah svetnikov vidimo posebna znamenja, ki kažejo na posebne dogodke v njihovem življenji. Čudna znamenja vidimo na sliki sv. Antona puščavnika. Pri nogah mu je praščič; in v desnici derži križnato palico z dvema zvončkoma na križu. — Kaj pomenijo ta znamenja? Praščič pomeni, da je sv. Anton zaterl in pod noge si vergel poltenost, meseno požljivost; križnata palica in zvončka na križu nam predstavljata orožje in dušne pomočke, ketere je sv. Anton rabil, da si pribori dušno gospodarstvo nad meseno natoro. — In pa, kaj je znamenje zmagonosne oblasti čez pekel in smert, čez greh, svet in meso? To je sv. križ, pravi sv. Cirilj. Kakšni pa so pomočki, da sv. križ postane v roki kristijana zmagonosno orožje? To sta zvončka na vsaki strani. Zvončka donita naši duši, jo svarita, jej dajeta pogumnost. Jeden zvonček zvoni kaker mertaški zvon, on nam naznanja grob, smert in sodbo. Drugi zvonček zvoni kaker zvon življenja — krotko in mirno z nebeške višave. — Na križnati palici premagovanja samega sebe visita ta zvončka;

*) Pilger 1847.

in keder vdari nanje milost božja, tedaj nas vzbujata k čujočnosti, jeden kot zvon časa, drugi kot hišni zvonec.

Hišni zvonec ti naznani prijatele in sovražnike, ljubega gosta in priliznjene skušnjavca, angelja miru in duha terpinčenja. — Zatorej, kristijan moj, nastavi za vratarico svoje hiše, svoje duše — čujočnost, da boš vedel, komu je odpreti, komu je zapreti. Hiša tvoje duše, tvojega serca, je tvoje telo. Oči, ušesa, usta so tvoja vrata, skozi ketere se plazi tat, pravi sv. Ambrož.

Toda to še ni zadosti, da vratarica čuva hišo na odzunaj. Čujočnost mora biti tudi v hiši, da se godi vse v pravem redu. Čujočnost mora skerbeti, da se ne zgubi nobena ura brez uspeha, brez zasluženja, da najde Gospod vse v redu, če dojde tudi ob drugi, ali tretji uri, ali ob kateri koli si boji. (Luk. 12, 38.) Dobro porabljen čas nam dela zaklade za nebesa; vsaka zgubljena ura, ura brez dobrih del, je zgubljen čas za večnost. Kedor ume pomen ure, bo čas tudi zaslužno porabil. Sv. Antona zvonec nam zvoni in nam kaže pomen vsake ure, le premišljujmo zvonec dvanajstih ur; vsaka nam bo kaj drugega povedala. Sv. Anton nas uči, naj vprašamo vsako uro:

Ura! kaj me učiš?

Ura! kaj želiš od mene?

I.

Ura bije — eno.

Eno je začetek vseh stvari! „V začetku je bila beseda, in beseda je bila Bog, in Bog je bil beseda, in po njej je storjeno vse, kar je storjeno.“ (Jan. 1, 1.) Perva ura dne, ki nam jo je Bog dal, je bila tudi samo — ena. Ta prva ura dobro pričeta daje dobro nadaljevanje; in da bo nadaljevanje res dobro vprašajmo jo:

ura! kaj me učiš?

ura! kaj od mene želiš?

Bog je le eden, vera ena, kerst eden. (Efež. 4, 5.). Samo eno življenje imamo na zemlji, vmerli bomo le enkrat; le ena nebesa bomo dosegli ali pa zgubili. Le eno je potrebno (Luk. 10, 42.) to namreč, da svoje življenje obrnemo samo na to, da v tej edino zveličavni veri služimo Bogu samemu, da živimo pobožno, vmerjemo srečno, ter dosežemo edino, večno izveličanje.

To bitje zvončka — e n a — je zvenelo v ušesih tudi starišem Antonovim. E n o biti pri njegovi vzgoji, da bi si prizadeval, za edino potrebno, voditi ga proti nebesam; zato so mu rekli: „Ljubi otrok! nebesa so edino zveličanje; ako to edino zveličanje zgubimo, zgubili smo vse. Kako strašno bi bilo, ke bi ti moral reči — nebesa sem zgubil; za nebesa sem vstvarjen, sedaj me pa pekel oklepa; edina nesreča, pa večna nesreča.“

Dragi kristijani! keder slišite uro biti — e n o, mislite si: Le eno je potrebno, naše zveličanje. Delajmo pred vsem na to, da si zaslužimo nebesa. Začnite, vi stariši, ki vam Bog otroke dá, začnite tako, da jih precej prvo uro, v prvi mladosti, odredite za Boga, za edino potrebno, za zveličanje, kaker so storili stariši sv. Antona.

II.

Začnimo vsak dan prvo uro z dobrim; in dober začetek je gladka stopinja na dobro nadaljevanje na drugo uro.

Ura bje — d v e.

Ura! kaj me učiš?

Ura! kaj od mene želiš?

Keder bje ura d v e,
naznanja ti poti dve;
ozko eno,
široko drugo.
Perva srečna,
druga nesrečna;
obe deržita v večnost.

Ko je prišel v drugo dobo življenja, stopivši iz otroške dobe v mladeniško, si je vzel sv. Anton k sercu vzbujajoči klic zvončka, primišljeval je, kako bi našel varno pot do edino potrebnega, do kerščanske popolnosti. — Našel jo je. — Po smerti starišev ga je misel na večnost zmirom resneje vzbujala, peljala ga je na pot, po kateri še nobeden ni hodil, na pot samote, da bi ga nihče ne motil v premišljevanju o njegovem cilju in koncu. Tedaj je slišal enkrat v cerkvi evangelijske besede nebeškega učenika: „Ako hočeš popolnoma biti, pojdi, prodaj vse, kar imaš, daj vbozim in imel boš zaklad v nebesih; potlej pa pridi in hodi za menoj.“ (Mark. 10, 21.) Po teh besedah je vravnal svoj načrt; hišni zvonček njegovega serca je odmeval zvoncu besede

božje : „Jaz hočem Gospodu darovati moje celo življenje in vse, kar imam. Moja dediščina naj bo lastnina vbozih. Ločen od svetá bom hodil po ozki poti in iskal tesnih vrat, ki peljejo v nebesa.“ — Odslej je prišel ostro spokorno samostansko življenje.

Ta ozka, težavna pot, odpovedati se vsemu premoženju, prevzeti vsa najhujša pokorila, pot, na katero je napeljal Bog sv. Antona, je res nenavadna; na to pot niso vsi poklicani, in nemorejo biti poklicani. (Kor. I. 7, 17.) Sv. Anton pa je bil poklican, in jo je srečno doveršil.

Če nismo poklicani na tako sterma pot, pač pa smo poklicani na pot prave kerščanske čednosti. Bogatini in premožni so dolžni vbozim deliti miloščino po razmeri svojega premoženja. (Mat. 25, 40.) Vbogi so dolžni, vboštvo, britkosti in težave prenašati v poterpežljivosti, stanovitni in z vdanostjo v voljo Božjo. (Tim. I. 6, 8.) Vsi smo povabljeni hoditi za Jezusom po navadni poti kerščanskih čednosti. (Kor. I. 7, 20.) Ako smo bili tako nesrečni, da smo prvo uro, v prvi dobi svojega življenja zašli na stransko stezo, na pregrešno pot, o takrat je druga ura pač ura milosti, ker nam kliče, naj se vernemo na pravo pot nazaj. Da pa ne bomo zašli na kriva pota, poslušajmo tretjo uro.

III.

Ura bije — t r i.

Ura! kaj me učiš?

Ura! kaj od mene želiš?

Ura bije t r i! in s trojnim glasom zvončka vzbuja čujočnost, naj pazimo na trojne sovražnike našega zveličanja. Ti trije sovražniki so: svet, meso in satan. Oni si vedno prizadevajo, da človeka napeljejo, zapeljejo im pogubijo. Svet z dobrotami in bogastvi, z veljavo in odliko; meso s pohotnimi in poželjivimi nasladami; satan s krivimi načeli, zapeljivostjo, lažjo, krivo vero, nevero. Vsi ti sovražniki so nepeli vse žile, da bi v hiši sv. Antona, v njegovem sercu, prevernili ves hišni red, da bi gospodarili, da bi njega spravili iz dušnega miru. — Duh svetovni mu je krepko terkal na vrata serca, češ, kaj delaš tukaj v puščavi, to ni dopadljivo Bogu; pojdi nazaj mej svet, nabiraj si premoženja in delaj ž njim dobro ljudem — tako, da je bil ves otožen in čmeren. — Ker pa zapeljivec ni nič opravil nad kerščansko stanovitnostjo sv. Antona, obrnil se je na meseno stran;

stavil mu naj bolj poltenostne slike pred oči; pripeljal mu po noči v kočo lepo, mlado žensko, češ, da je zašla v puščavi. — Toda sv. Anton je premagal junaško vse te napade z dobro čujočnostjo in stalno molitvijo. — Hudič se je tako razserdil nad njim, da ga je enkrat celo noč pretepal, ranil in pustil na pol mrtvega. — Toda Anton je bil nepremagljiv; bojeval se je zoper tri sovražnike s trojnim orožjem: živo vero, trdnim upanjem, in gorečo ljubeznijo.

Serčno je rekel Anton: „Le pridite, peklenski skušnjavci, jaz sem zmirom pripravljen bojevati se z vami; nobena stvar me ne more ločiti od mojega Odrešenika! Čutim se krepkega za vsak boj v Njem, ki mi daje moč.“

Z močjo žive vere, vterjeno v ljubezni, je premagal sv. Anton — svet, poželjivost in pekel. Zato nas opominja sv. Peter, naj bodimo stanovitni in močni v veri, da premagamo peklenškega skušnjavca. „Vzemite v roko ščit vere“, opominja sv. Pavel (Efež. 6, 16), bojte se hudobnega, h čemur vas vabi skušnjava, kar je zoper Boga. Bojte se vsegapričujočega, kateri vas gleda v boju in vam pomaga, bojte se ga vselej, povsodi in v vseh skušnjavah, zakaj kedor se Gospoda boji, tega ne bo hudo zadelo, ob času skušnjav ga bo rešil in obvaroval pred sramoto in grehom (pravi Sirah 1, 19). Ta resnica se je spolnila tudi nad sv. Antonom. Ko je enkrat po hudem boju obsijala nebeška svitloba zmagovalnega boritelja, je rekel: „Gospod! kje pa si bil prej, da mi nisi pomagal“. Slišal pa je glas: „Anton! jaz sem bil pri tebi, bil priča tvojega boja, tebe ne zapustim nigdar.“

Tako nam kliče, preljubi kristijani! zvonček ob treh tri pomočnike na pomoč. Vero, upanje, ljubezen. In spomin na sv. Trojico nam daje pogum da premagamo sovražnike z njeno vsega-mogočnostjo, dobroto in modrostjo. — Vprašajmo, kaj nam bo povedala četrta ura!

IV.

Ura bje — štiri.

Zvonec doni: Bliža se smert, sodba, pekel, nebesa;

Ako teh besed iz glave ne pustiš,

Ž njimi si nebesa pridobiš.

Četrta ura nas opominja na štiri poslednje reči, na smert na sodbo, na pekel, na nebesa; kliče našemu sercu: Človek spominjaj se poslednjih reči in ne bodeš grešil. (Sir. 7, 40.) —

Ako pa si se zagrešil, bode ti ta opomin obudil blagosni strah pred sodbo božjo in te podvizal k pokori. Ta nauk je dajal sv. Anton svojim bratom :

Bratje nigdar naj ne izgine misel na večnost iz našega serca ! Mislite vsako jutro, morda ne včakam večera. Mislite vsak večer, morda ne bom videl jutra. Mislite večkrat — kedaj bom vmerl ? kje bom vmerl ? kako bom vmerl ? — ali v milosti ali v nemilosti ? kako bom prestal sodbo ? ali pojdem v nebesa — ali v pekel ? Ke bi vedel, da vmerjem tega leta, kaj bi storil ? Če vmerjem danes — kako bi obstal ?

Mej tem ko ti tako premišljuješ, glej ! kazalo na uri se premika naprej. Bodi si, da spiš, ali čuješ, bodi si, da delaš, ali počivaš, kazalo se premika naprej. Ravno tako tvoja leta, bodi si, da delaš dobro, ali delaš grešno. — Kako različen bo dobiček, kako različna bo zguba na večer tvojega življenja ! Vsaki bo žel, kar je sejal.

V.

Ura bije — pet.

Ura ! kaj me učiš ?

Ura ! kaj od mene želiš ?

Pet gladih kamenov je vzel David iz potoka, ko je šel nad Golijata, pa ga je z enim samim vbil. (Kr. I. 17, 40.)

Pet čutov smo sprejeli od stvarnika, naj bi je porabljali na dobro, ter se vdeležili odrešenja s kerščanskimi čednostimi, da ne bomo izključeni od nebeških vrat, kaker tistih pet abotnih devic, ki niso imele olja v lampicah, marveč da bomo šli ženinu naproti z oljem v svetilnicah. — To olje pa prejemamo iz peterih glavnih reči, ki obsegajo celi kerščanski nauk : 1. vera ; 2. upanje ; 3. ljubezen ; 4. sveti zakramenti ; 5. kerščanska pravičnost. Z oljem teh peterih reči in vaj bomo imeli tisto luč v rokah, katero zahteva Jezus : „Goreče svetilnice imejte v rokah.“ (Luk. 12, 35.) — Vaša luč naj sveti ljudem, da bodo videli vaša dobra dela, in hvalili nebeškega Očeta. (Mat. 5, 16.)

V tej čujočnosti nam sveti sv. Anton, kaker svitla luč na svetilniku. Ni mu bilo dosti, da je zapustil svet s telesom ter šel v puščavo ; on je zapustil samega sebe, in svoje serce ; njegova slast in veselje je bilo, z Bogom biti sam. — Ogenj njegove ljubezni je gorel s plamenom ; solze sočutja pri premišljevanji žerpljenja Kristusovega so vlivale olje v svetilnico. Zato mu je

delil toliko obilnost milosti. Kaker je pomnožil v puščavi gospod pet kruhov tako, da je nasitil pet tisoč ljudij, tako je množila milost sv. Duba svetlobo čednosti Antonovih, da se sveti mej svetniki kakor najlepša zvezda na nebu.

Kaj pa — ali zvonec Antonov ne zvoni tudi delavcu? — kmetu? vsakemu kristijanu? — Ali morda niso poklicani vsi stanovi k popolnosti?!

Predragi kristijani! zvon časa zvoni vsem ljudem, za vse čase, za vse stanove. — Vprašajmo šesto uro, kaj poreče. —

VI.

Ura bije — šest.

Ura! kaj me učiš?

Ura! kaj želiš od mene?

Šest dni je delal stvarnik sveta in sedmi dan je počival. (Moz. I. 1, 3.) Je toraj čas za delo telesno, je čas za vaje dušne. „V potu obraza boš jedel kruh, dokler se verneš v zemljo, iz katere si vzet,“ je rekel Bog Adamu. (Moz. I. 3, 19.) Bog je tedaj postavil delo za dolžnost človeku. Da, spolnjevanje te dolžnosti je čednost, je bogoslužno delo, če je storimo iz pokorščine in Bogu na čast. Bodi si, da storiš še tako pičlo dobro dela z dobrim namenom, plačilo v večnosti ti ne bo izostalo. Kaker so pri različnih opravilih nameni različni, vendar mora biti prvi in najvišji ta: Da z opravilom spolnimo voljo božjo. (Kološ. 3, 17.)

Sv. Anton ni bil postopač. Pri kočici si je naredil čeden vertec; tega je pridno obdeloval, da se je preživel in postregel drugim. Pletel je štorje iz bičevja, delil mej vboge, da so prodajali ter imeli za kruh. Vse to je delal za vzgled drugim, in da bi lenobe na pasel; glavni namen pa mu je bil ta: da bi kot Adamov sin pokoril se za krivdo očetovo, in imel delež na zasluženji družega Adama, Kristusa. Ta namen nas uči cerkev. Reci vsak dan precej zjutraj: „O presveta Trojica! tebi darujem vse svoje misli, besede in djanja; sklepam jih z neskončnim zasluženjem nasega Gospoda Jezusa.“ —

Sv. Anton je torej molil in delal v puščavi. Pa zvonček časa ga je klical tudi na javno borišče; to je bilo okoli leta 311, ko je cesar Maksimin jel preganjati kristijane. Anton, to slišati, se vzdigne, gre iz kočice, zapusti puščavo ter se napoti v Aleksandrijo. Ondi je navduševal kristijane za sveto vero; dajal jim pogum za stanovitno vstrajnost v veri; tolažil jetnike, in

prederl celo do sodišča, želeč marterništva. Katoliške nauke je oznanjeval s toliko gorečnostjo, da so prestopili tudi pagani h katoliški cerkvi. — Toda Anton ni ostal delj mej svetom, temuč le da je izveršil svojo nalogo. — Šel je zopet v samoto nazaj in vzel več učencev seboj. — Kaker je bil zunaj mej svetom vzgled kerščanske pogumnosti ljudstvu, tako je bil sedaj oče in učitelj puščavnikom. — On je delal torej z dušo in telesom za kraljestvo božje, on je delal na korist svoje duše in na korist duš učencev. —

Tako, predragi kristijanje! more tudi vaša krepost in čednost obstati med hrupnim svetom, ako čujete, molite in delate na čast Božjo. In kaker je naš Gospod Jezus Kristus pri ženitvanji v Kani spremenil šest verčev vode v dobro vino, tako vam bo on tudi ves pot, vse potne kaplje šestdnevnega truda zaračunal v nebeško plačilo. —

Sedaj pa vprašajmo, kaj nam govori ura sobote.

VII.

Ura bije — s e d e m.

Ura! kaj me učiš?

Ura! kaj želiš od mene?

Šest dni delaj, sedmi dan pa počivaj. (Moz. I. 2 3.) Če se je kristijan trudil za telesne potrebe šest dni, dan mu je sedmi dan, da se zahvali delivcu vsakdanjega kruha (Tesar, I. 5, 18), in da nasiti svojo neymerjočo dušo s kruhom besede božje, in s svetimi zakramenti. — Da, nedelja je tisti dan, ko se v sveti tihoti in v samoti darujemo Bogu z molitvijo in pobožnostjo, kaker se je daroval sv. Anton celo življenje.

O kaka blaga stvar postane kristijan, če Gospodov dan vredno praznuje! Celi teden je bil obložen s trudom in skerbmi; v nedeljo se pa prosti duh povzdigne proti nebu. Pride v cerkev, razlije serce pred Bogom. govori z Bogom; in Bog govori z njim po duhovnikih. — Tako pripravlja sedmi dan kristijana na novi trud osmerih vencev.

VIII.

Ura bije — o s e m.

Ura! kaj me učiš?

Ura! kaj želiš od mene?

O s m a ura nas spominja na o s m e r o b l a ž e n o s t i.

O kristijan terpin, ako slišiš uro biti — o s e m, spomni se

osmerih blaženosti, takrat boš videl svojo pot proti nebesam ; takrat boš videl, kako so šli svetniki po poti britkosti, križev in težav v nebeško kraljestvo. (Sirah 2, 1—10.) Spoznal boš, zakaj se je odpovedal sv. A n t o n vsemu pozemeljskemu veselju, spoznal boš, zakaj je hodil, zatajeval samega sebe, v ostrem pokorjenji za našim zveličarjem ; zakaj je želel biti deležen marterniške krone v kervavem preganjanji kristijanov po cesarju Maksiminu, učil se boš, veseliti se nad lastnim terpljenjem. (Rim. 5. 3.)

Res, naša pot proti nebesam je taka, kaker tek ure. Ako je ura zaprašena in ne gre prav, se mora osnažiti in popraviti : tako dela dobri Bog z nami. Ako človek ne hodi po pravi poti, ako zajde na kriva pota, mu pošlje Bog zdravil, križev in težav, da bi ga pripeljal nazaj na pravo stezo. Zato pravi naš vsmiljeni Jezus : Blaženi so vbogi v duhu, ki se ravnaajo po moji volji. Njihovo je nebeško kraljestvo. Blaženi so, kateri jokajo in terpijo, saj bodo potolaženi. Blaženi so, kateri so lačni in žejni pravice, saj bodo nasiteni. Blaženi so, kateri terpijo za radi resnice, saj je njih nebeško kraljestvo. —

Vzglede vseh onih, kateri so si pridobili te blaženosti, nam kaže ura deveta.

IX.

Ura bije — d e v e t.

Ura ! kaj me učiš ?

Ura ! kaj želiš od mene ?

Ob d e v e t i uri je Jezus na križu glasno zaklical : „Moj Bog, moj Bog ! zakaj si me zapustil ? (Mat. 27.) Tudi nam vtegne vdariti ura naj silniše britkosti, ko bo naša duša tako-rekoč izsušena vsake tolažbe, ter napolnjena žolča in jesiha, pravi Job.

Blagi kristijan ! ti še niti okusil kaplje iz Kristusovega ke-liha, ako ti še ni bila ura devet ; ako pa vdari ura devet, če te zadene britkost, o takrat se spomni svojega Odrešenika, misli na njegovo tožbo : Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil ! Zdihuj in kliči k Bogu, ki je v sili tudi tebi bliže, ko v tolažbi. Gotovo, ti bo poslal angelja tolažnika ; saj nam je obljubil : „Kliči me na pomoč v sili in jaz te bom vslišal.“ (Psl. 50, 15.) — Ta obljuba pa je dana pravičnim in opravičenim. Pravičnemu doni zvonec časa, naj se bliža Bogú sè vsem zaupanjem ; grešnika pa opominja, naj terka na persi, naj se grehov kesa, da bo opravičen ! — Zglede premišljajmo ob deseti uri.

X.

Ura bije — deset.

Ura! kaj me učiš?

Ura! kaj želiš od mene?

Pravičnost je trdna palica; ako se opiramo na njo bomo mogli mirno gledati na viharne valove, kako derejo mimo nas. (Psl. 27. 1.) — Tu nam je za vzgled Egiptovski Jožef. Od desetih bratov je bil prodan v Egipt: ker je pa pravičen bil in nedolžen, je bilo to na dobroto njemu in pa še bratom. Postal je kralj nad celo deželo; zakaj Bog ljubi pravičnost. — Tudi, da je bilo v Sodomi deset pravičnih ljudij, Bog bi bil vslišal prošnjo Abrahamovo, in mesto bi ne bilo zgorelo. Oj, le pomislimo, kolika sreča je za srenjo, za družino, če živijo ljudje pobožno in pravično! Bog je pravičen, on sovraži in kaznuje krivico. — Deset nadlog je poslal Bog na egiptovsko deželo zato, ker je bil kralj Faraon krivičen, in ni hotel izpustiti Izraelcev, kaker mu je velel Bog. (Moz. II. 7, 12.) Pa še bolj nesrečni so bili deseti rodovi Izraeljevi, ki so odpadli od svojega pravega kralja Roboama, ter se vdali Jeroboamu; ta jih je zapeljal v malikovavstvo ter pogubil. (Kralj. III. 12.) —

Bog pa je tudi vsmiljen. — Deset gobavih je klicalo za Jezusom: „Mojster! vsmili se nas.“ Jezus je rekel, pojdite, покаžite se duhovnikom in očiščeni so bili. — Ob vesoljnem potopu je rastla voda do desetega meseca. v desetem pa je vpadla. — Poslušajmo zato enajsto uro.

XI.

Ura bije — enajst.

Ura! kaj me učiš?

Ura! kaj od mene želiš?

Ob enajsti uri je šel hišni gospodar še enkrat najemat delavcev za svoj vinograd; našel jih je več, ki so stali brez dela. Poslal je tudi te na delo, in na večer so dobili svoje plačilo, tako pravi sv. evangelij. (Mat. 20) — Vinograd, ki ga imaš ti obdelovati, je tvoja hiša, tvoj stan, tvoja duša. Ako še v pozni starosti skerbiš za svoje ljudi; spolnjuješ svoje stanovske dolžnosti; ako si prizadevaš konec življenja prebiti v pokori in zadostenju — obdelal si vinograd nebeškega gospodarja, in prejel boš nebeško plačilo. —

Papež sv. Gregor pravi pri razlaganju tega evangelija: „Po pravici mora nebeški gospodar grajati tiste, kateri službo božjo, to je služiti Bogu, odlašajo na starost, (zakaj enajsta ura pomeni po naše ob petih zvečer, konec dneva): „Zakaj stojite brez dela?“ — On jih namreč opominja: Če si niste prizadevali, služiti Bogu, v otročjih letih, v mladeniških letih, zakaj se vendar ne vrnete k Bogu sedaj v visoki starosti, na koncu vašega življenja?! Zakaj si ne prizadevate vsaj sedaj, v starosti služiti Bogu?! Nebeški gospodar jih vabi, naj se sedaj vernejo k njemu; in poplačal jih bo tako, kakor one, ki so mu služili v mladosti in so pred njimi vmerli. — Ali morda desni razbojnik ni prišel ob enajsti uri k Jezusu? — O kristijani predragi! marsiketeremu iz mej nas je že odbila enajsta ura — in — in dvanajsta ura mu bo vdarila — zadnja ura še to leto — čez leto ne bo videti družega po njem, kakor kupec zemlje, ki ga bo pokrival.

Res! nepričakovano pride marsikomu zadnja ura! čujte — ura bije dvanajst.

XII.

Ura! kaj me učiš?

Ura! kaj od mene želiš?

Dvanajsta ura, zadnja ura, nič ne uči,

Ona pravi, poslušaj kaj sodnik govori.

Sveti očetje uče, da je božje vodstvo Izraelskih otrok, predpodoba božjemu vodstvu kerščanskih otrok v Novi zavezi: Kaker so Izraeljci šli skozi reko Jordan, ter se očistili v nje valovih za vhod v Obljubljeno deželo in prijeli dušni kerst (Pavel, Korint I. 10, 2.) tako gremo mi skozi kerst Jezusov v obljubljeno deželo v nebeško kraljestvo. (Jan. 3, 5.)

Iz vodotoka reke Jordan je vzelo dvanajstero mož dvanajsterih rodov Izraelskih dvanajst kamenov, ter postavilo spominik na ta prehod. (Jozue IV. 2. in 9.). — Dvanajst mož, in dvanajst kamnov pomeni — dvanajst aposteljnov, ki so zložili edino zveličavno vero iz dvanajst členov ter tako postavili dvanajst temeljnih stebrov Novemu Jeruzalemu kerščanstva, in naredili dvanajst vrat prevzvišenih čednosti; le skozi teh dvanajst vrat je vhod v nebeški tempelj, pravega apostolskega nauka. (Mat. 28, 18—20.) Keder torej slišiš, da bije ura dvanajst, spomni se, da bodo sedeli dvanajsteri aposteljni na dvanajstih sedežih in sodili našo vero in naše čednosti. —

V tej živi veri, v teh gorečih čednostih nam sveti sv. Anton kaker najlepša zvezda, od prve ure svojega življenja do zadnje. Kaker dvanajstletnemu Jezusu je bila tudi Antonu čast Božja, služba sv. cerkve, skerb za lastno dušo in za duše bližnjega prva skerb, njegovo edino opravilo; in ko ga je vabil cesar Konstantin in sinova, naj pride na cesarski dvor jim odgovori Anton, kaker dvanajstletni Jezus starišem: „Kaj me iščete, kaj me vabite? — Ali ne veste, da morem biti pri tem, kar je božjega, kar je mojega Očeta!?” (Luk. 2, 49.) —

Kristijani! tudi mi posnemajmo svetega Antona. Služimo Bogu zvesto vsak v svojem stanu; vsak po svojem poklicu, kamer je Bog koga postavil. Naj bo vsak goreč častivec božji po svojem stanu kaker je bil sv. Anton. Vzemimo si dva zvonca, kaker Anton: zvonček hišne čujočnosti, in zvon časa; da nas najde sodnik pripravljene, keder pride, da najde:

1. Da smo bili zvesti spoznavalci edine prave vere, apostolske rimske cerkve.

2. Da smo imeli v rokah dve baklji: Ljubezni božje in ljubezni do bližnjega.

3. Da so nam gorele tri luči: Vera, upanje, ljubezen.

4. Da smo molili vselej, zlasti štirikrat na dan: Zjutraj ko smo vstali; zvečer, ko smo šli spat; in pa podnevi po pravi kerščanski dolžnosti večkrat.

5. Da smo zakrili vse svoje težave, in zedinili s peterimi ranami Jezusa Kristusa.

6. Da smo vestno spolnjevali svoje dolžnosti v šestih dnevih vsakega tjedna.

7. Da smo sedmi dan pobožno opraljali službo božjo v tempeljno Gospodovem.

8. Da so nas spodbujevale osmere blaženosti Jezusove.

9. Da smo se vselej zaupno vdali v voljo Božjo, po zgledu Jezusovem, ob deveti uri na križu.

10. Da smo se držali desetih zapovedi Božjih.

11. Da smo poslušali tudi ob ednajsti uri — na starost — glas našega Jezusa.

12. In pa, ako smo res tako delali, nam bo zapel Antonov zvonec dvanajsto uro — zadnjo uro, ter nas spomnil na dvanajsti člen vere, ki nam obeta — srečno večno življenje.

Amen.

Vdajmo se v voljo božjo.

(Po P. Nireمبرku)

Ako hočemo imeti združeno našo z božjo voljo, ni zadosti delati, ker nam delati Bog vkaže, temuž moramo tudi terpeti, ker Bog hoče, ker ima on pravico čez vse stvari. Zaradi njegovega najvišega gospodarstva čez vse, sme in more on storiti se vsem kar hoče; on more pokončati, vničiti vsako stvar. In kedo mu more reči, da nima pravice? Ako vsak more storiti se svojim lastnim, kar hoče, bo li kedo vzel to pravico Bogu, ali se mu bo zoperstavljal, godernjal, ker dela po svoji volji? Ako je vsacemu dovoljeno storiti si iz sukna tako ali tako obleko, bo li Bog imel menj pravic do svojega? Ako Bog hoče, da smo bolni, zasramovani, vbogi, je to znamenje, da je tako odločil se svojo lastnino. Ne godernjajmo, celo veselimo se, ker na tak način imamo čast, da nas Bog rabi. Potolažimo se, ker imamo za to vzrok. In res. Bog je po svoji natori sama dobrota, ljubeznjivost, dobrotnost in darežljivost. Bog je po svoji natori bolj nagnjen nam storiti dobro in nas tolažiti, kaker je nagnjen ogenj goreti, kamen pasti. On zato obenega ne tare samo z namenom, da bi človek terpel, temuž ga tare, da bi po tej poti zadobil kako veliko dobroto, ketere na drugi način ne more doseči. On je tako rekoč primoran delati proti svoji neskončno dobri natori, ketere lastnost je tolažiti in razveseliti. Zato mu moramo biti tudi hvaležni. Ke bi imeli prijatela, keterr, da nam stori kako veliko dobroto, mora veliko silo storiti svojemu nasprotnemu nagnjenju, kaj mu mar ni ne bi bili bolj hvaležni, kaker da bi storil tisto za nas, k čemer je bil nagnjen ali kar bi bilo za nas slabo? Toraj bodimo Bogu hvaležni za terpljenje, ker dobimo po njem od Boga velike dobrote.

Nadalje. Kaj ni morda bolni sinček hvaležen ljubeznjivi materi, katera mu vzame iz ust sladčico škodljivo njegovemu zdravju, ter mu da povžiti grenki ali koristni čaj? Pomislimo torej dobro in se prepričajmo, da nam stori dobro vsaka britkost in bolezen, poslana od Boga, čiger natora je sama dobrota, in čez keterega bi se celo morali tožiti, ke bi z nami drugače delal. In res. Kako bi mi mogli reči zdravniku, da je dober, ako bi bolniku pustil jesti in piti po volji in sicer le zato, ker se ga boji žaliti, in bi vedel, da se bolnik tako samega sebe vbija?

Kaj ni tak zdravnik nečloveški, ker pusti bolnika raji ymreti, kaker da bi mu z nekoliko oštrostjo zdravje povernil?

In glej, o godernjavec, ti hočeš, da bi Bog s tebo tako postopal! Ti hočeš, da bi bil Bog tebi to, kar je tak zdravnik bolniku.

Oh ne bodimo taki, bodimo Bogu še toliko bolj hvaležni. Bolnik, ne samo ne sovraži poštenega zdravnika, kateri mu predpisava grenka in sploh zoperna zdravila, ampak ga še prosi in bolj obilno plačava. Tako tudi mi, vdajmo se ne samo v voljo božjo, keder nas tare, temuč plačajmo božjega zdravnika bolj za to njegovo skerb, ker ne moremo z drugim sè zmirom večo hvaležnostjo.

Ali Bog ni samo naš izverstni zdravnik, ampak je tudi naš preljubeznjivi oče, kateri toliko za nas skerbi, da nas opominja in kaznuje ko svoje ljubeznjive otroke; saj v resnici dobrota ni zmirom znamenje ljubezni, kaker je to kazen, ker dobrote se izkazujejo tudi zunanjim, kaznuje se pa samo podložni. Zato se veselimo, ker imamo najgotovjša znamenja ljubezni božje, katera dela z nami ko z domačimi.

Dokler so otroci majhini, se jočejo, ako jih stariši tepejo, ali keder zrastejo veliki in pridejo k pravemu spoznanju, se veselijo in so hvaležni za tiste dobrote, ketere so jim stariši na tak način storili. Kako se pa drugači tožijo, ako so bili stariši ž njimi predobri, ker so jim na tak način krivi dosti slabega! Neki sin, obsojen k smerti na viselice, je dal na morišče poklicati svojega očeta, katerega je lepo pozdravil, ga objel, ga hotel poljubiti, ali namestu tega mu je odgriznil nos, in to za one mehkužne poljube, znamenje še bolj mehkužne odgoje, katere mu je oče dajal v otročjih letih, ter je rekel: „Zavolj vaših ljubkovanj sem prišel do takega konca, do take sramote.“ Oh tudi mi bi hoteli, da nas Bog poljubljuje — ali prišli bi tako ne samo na viselice, temveč v večni ogenj! Ne bodimo tako nes pametni, mariveč tisočkrat ga zahvaljujmo, ako nas tepe, za skerb, katero ima do nas, ter se veselimo, ker imamo tako dobrega zdravnika, in še boljšega očeta v nebesih.

Nadalje. Mi se moramo Bogu zahvaliti za britkosti, ker on dela to, kar bi morali mi. Mi bi morali delati ostro pokoro za pretekle grehe, morali bi se zagotoviti pred sedanjimi grehi, in skerbeti, da ne pademo v prihodnosti. Za te velike milosti, bi se mi morali tako rekoč Bogu prikupiti, da nas obvaruje greha in

nam da milost pridobiti si mnogo zasluženja za večnost. Ali da dosežemo vse to, bi bilo treba pokore; pa pri tej besedi se naše telo kar strese. In ker nimamo toliko poguma, da bi se premagali in svojo voljo in svoje meso teptali, nas pa Bog primora k temu, z boleznimi in drugimi britkostmi, katere nam pošilja. Zopet en primer. Kača se ti bliža, da te smertno vgrizne; ali ti nimaš toliko poguma, da bi jo od sebe odpravil ali celo vbil. In glej kar ti nočeš ali ne moreš, to ti stori mimogredoči prijatelj. Kaj mu ne boš zato vedno hvaležen? O ta naš prijatelj je Bog, kateri z nadlogami tare strupeno kačo, katero nosimo v persih, namreč slabo voljo in grešno poželjivost.

Ako nas pa vse to še ne prepriča o potrebi nadlog in o neprecenljivih namenih božjih, ne vem, kaj se more odgovoriti na nasledni dokaz. Bog je neizmerno dober, in zato nas neizmerno bolj ljubi, kakor pa mi sami sebe. Bog je neizmerno moder, torej pozna, kaj je za nas dobro, in gotovo se v tem ne more goljufati. Bog je pa tudi vsegamogočen, toraj mu je mogoče rešiti nas vsake britkosti. Ako pa nas Bog pri vsem tem da je neskončno dober, neskončno moder in vsegamogočen, vendar pusti v nadlogi, moramo skleniti, da je to za nas dobro, akoravno se temu sklepu zoperstavlja naša natora. Ali kakor v vsem, tako se tudi v tem pustimo voditi sveti veri, in ne natori.

Vzemimo vse iz rok božjih, tudi to, kar se zdi naši natori zlo. Saj je, gđor nam daje, naš oče, naš največi prijatelj. Aleksander Veliki je tako zaupal svojemu zdravniku, da je o priliki ko so mu ga enkrat zatožili, da ga hoče ostrupiti, vendar le popil tekočino, katero mu je dal zatoženi zdravnik. Kako ne bomo pa mi zaupali Bogu, kateri nas bolj ljubi, kakor se mi sami, kateri skerbi za nas, bolj ko najbolji oče! Njemu so dobro znane vse naše britkosti, in on je vlada k našemu pridu. To si moramo dobro zapomniti: Vse britkosti so za našo korist, ker nam vse pridejo iz rok božjih.

P. H. R.

Za katoliško cerkev na Cetinju v Černi gori.

Naslednjo milo prošnjo črnogorskega nadškofa Milinoviča je prinesel rimski list „Glas svetega Antona“ (Voce di S. Antonio) in za njim hervaški „Ružičnjak svetoga Franciska Serafskoga“. Priporočamo jo lepo tudi mi premožnišim našim bravcem.

O. Šimon Milinović, iz reda manjših bratov, nadškof — pri-
mas barski v kneževini črnogorski pozdrav in blagoslov vsem,
ki bodo to brali.

V Cetinju, glavnem selu kneževine črnogorske živi več
kaker 400 katoličanov brez cerkve in duhovnika, tudi ni bilo
skoraj mogoče dobiti dovoljenja, da se tam sezida katoliška
cerkev.

Nadškof naredi obljubo, da jo sezida na čast svetemu An-
tonu, ako dobi za to dovoljenje. To je res podelil svitli knez
Nikolaj na velikonočni praznik.

Ravno tako je dovolil da se sme sezidati v Baru sémenišče,
za vzgojevanje duhovnikov, ki jih nadškofija tako potrebuje. —
Ali nadškofu manjkajo sredstva za zidanje cerkve in hiše na
Cetinju, kaker tudi za zidanje in vzdrževanje sémenišča v Ba-
ru; zato se zaupljivo obrača do kerščanske ljubezni dobrih ka-
toličanov, s prošnjo, da bi ga podpirali v tem tako svetem pod-
uzetju, namenjenem na večo slavo božjo in napredek katolištva.

Ko je bil nadškof v Rimu dne 28. aprila t. l. sprejet od
sv. očeta papeža, so mu podelili na ponižno njegovo prošnjo po-
seben blagoslov za vse, ki bodo kolikerkoli darovali za sezida-
nje cerkve na Cetinju in semenišča v Baru.“

Vodilo pobožnega življenja.

(Po sv. Alfonsu Ligvoriju.*)

1. Vsako jutro, ko vstaneš, opravi jutranjo molitev; vsak
dan premišluj pol ure, ali vsaj beri kaj pobožnega četert ure.
Bodi pri sveti maši; obišči presveto Rešnje Telo in počasti Ma-
ter božjo; izmoli rožni venec; zvečer isprašaj svojo vest in po-
božno opravi večerno molitev z litanijami Matere božje.

2. Spovej in obhajaj se vsak teden enkrat, ali še večkrat
z dovoljenjem svojega spovednika.

3. Izberi si dobrega, učenega in pobožnega spovednika.
Po njegovem svetu se ravnaj v svojih pobožnostih in v vseh
važnih rečeh; brez važnega vzroka ga ne zapusti.

4. Ogibaj se lenobe in slabe tovarišije, nespodobnih pogo-
vorov, naj bolj pa grešne priložnosti, posebno priložnosti v ne-
čistost.

*) Opere spirituali parte 2.

5. V skušnjavah, posebno nečistih, se prekrizaj in pobožno izgovarjaj imeni Jezus in Marija, dokler ne preneha skušnjava.

6. Keder padeš v kak greh, ga hitro obžaluj in skleni se popboljšati. Ako je velik greh, opravi spoved, prej ko moreš.

7. Pri pridigi bodi, keder le moreš; zapiši se v kako bratovščino, pa s tem namenom, da bi se lajlje zyeličal.

8. V čast Matere božje se posti vsako soboto in pred njenimi prazniki opravljaj kako telesno zatajevanje po svetu svojega duhovnega očeta. Opravljaj devetdnevnice pred Marijinimi prazniki kaker tudi pred božičem, binkošti in pred dnevom svojega patrona. V nadlogah, kaker v bolezni, ali ako kaj zgubiš, ali te preganjajo, združi svojo voljo z božjo voljo in se pomiri rekoč: Tako hoče (ali je hotel) Bog, in tako naj se tudi zgodi. Duhovne vaje opravi vsako leto v takem samostanu ali samotnem kraju, ali vsaj doma; te dni veliko moli, prebiraj duhovne bukve in molči, koliker moreš. Ravno tako opravi vsak mesec mesečno duhovno samoto: pristopi k sv. obhajilu in se ogibaj ta dan občevanja z ljudmi.

— A. —

Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo rajne tretjerednice skupščine goriške: Marijana (Magdalena) Jurica iz Komna, Katarina (Marija) Kovačič iz Avč, Marija (Elizabeta) Leban iz Gergarja, Marija (Magdalena) Pavšič iz Gergarja; libušenske: Katarina (Frančiška) Podveršič; drežniške: Ana (Marija) Kurinčič iz Mágozda, Marija (Elizabeta) Gorenšček iz Raven, Marijana (Gabrijela) Kavčič iz Lubinja, Ana (Terezija) Gorenšček iz Drežnice, Terezija (Frančiška) Rutar iz Čadra, Marija (Elizabeta) Leban iz Vólarjev, Marija (Elizabeta) Bric iz Raven; trojiške: Uršula Klinar od Sv. Urbana (50 let tretjerednica), Marija Iležič, vzgledna devica od Sv. Jurja na Ščavnici, Jera Krambergar od Sv. Voljfganka, Ana Jurhan od Sv. Antona, Neža Irgolič in Marija Mulec od Sv. Trojice, Marija Žamot in Uršula Žizek od Sv. Ane, Marija Ferk od Sv. Benedikta, Elizabeta Kocbek od Sv. Roperta, Rozalija Klajner od Sv. Petra pri Radgoni, Marija Spindler od Sv. Križa pri Ljutomeru, Helena Kokolj iz Ljutomera, tretjerednika: Jančž Mežnarič iz Dobove in Frančišek Kozol od Sv. Roperta; skupščine v Kranjski gori: Elizabeta Bergelj in Mina Robič iz Rut, Mina Cuznar iz Podkorena, Mina Birtič iz Rateč.

Nadalje se priporočajo: M. P. iz D. za stanovitnost in poterpežljivost; J. Š. iz Hr. za ozdravljenje; Fr. J., da bi ozdravela na očeh, za poterpežljivost in stanovitnost; neka tretjerednica černiške skupščine za pravo pobožnost, razsvetljenje in

gorečo ljubezen do Jezusa, priporoča tudi očeta, mater in brata, da bi Bog dal vsem, kar jim je duši v zveličanje; neka deklica priporoča sebe, očeta, mater, brate in sestre; neka deklica za zdravje, zadovoljnost in pravo izvolitev stanu; več tretjerednikov z Ogerskega v razne dobre namene; J. Š., da bi napredoval v čednostih in do konca stanoviten ostal; priporoča tudi očeta in dva brata, da bi se poboljšali, in mater da bi do konca stanovitni ostali; A. P. v V. za ozdravljenje (sv. maši oskerbljeni); Franc (Jožef) Belšak za vse milosti, ki so mu k zveličanju potrebne; neka tretjerednica iz Noveštife priporoča sebe, svojo ljubo mater in svojega brata; M. P. iz nazarske skupščine, župnije gomilske, za milost pravega spokorjenja zase in svojega sina; neka tretjerednica iz C. pri Šm. priporoča svojo neke danjo prijateljico, ki je zašla na grešna pota, da bi se povernila na pravo pot, ki pelje v nebesa; J. P. iz Kamnika za stanovitnost v dobrem in da bi vstopil v 3. red; neki duhovnik za rešitev iz bolezni in v dušnih potrebah; neki tretjerednik svoje tri sinove in neko ženo, ki se ji pamet blodi; neka tretjerednica svojo sestro za dušno in telesno pomoč in dober vspeh v šoli; neka druga za pomoč v dušnih in telesnih poskušnjah, ljubi mir v hiši, stanovitnost v dobrem in da bi vodilo 3. reda prav izpolnjevala; M. E. B. tr. za zmago skušnjav in stanovitnost v dobrem do konca; neka tretjerednica priporoča nekega duhovnika za ljubo zdravje, če je božja volja; J. K. priporoča sebe in svojo družino v raznih stiskah in potrebah.

Zahvala za vslišano molitev.

Neka tretjerednica se zahvaljuje, da je Bog še pustil neki župniji gorečega duhovnika; B. R. v Ljubljani za ozdravljenje svoje matere; neka tretjerednica iz Šentjederti za ozdravljenje; V. R., posestnik, se zahvaljuje za dvakrat vslišano prošnjo Mariji, sv. Jožefu, sv. Antonu Padovanskemu in sv. Francišku Asiškemu (dar za kolegij sv. Antona smo izročili z drugimi vred); neka oseba iz Celja za polajšanje bolezni in v kratkem popolno ozdravljenje (dar ravno tako izročili, Bog poverni!); P. M. iz M. za zadobljeno zdravje; M. Š. v Monakovem na Bavarskem za dobljeno službo in zboljšano zdravje; M. H. tretjerednica za ozdravljenje; neki duhovnik se iskreno zahvaljuje Materi Božji za iskazano mu veliko milost; F. J. S. tretjerednica pri Celju za večkratno pomoč pri živini in v drugih nadlogah in težavah, posebno v eni veliki dušni stiski; neka oseba iz Lj. za vslišanje v telesnih zadevah; tretjerednica nazarske skupščine za zadobljeno zdravje; nekdo za obvarovanje pred točo in zboljšanje vremena; G. M. F. s. B. za sprejetje v 3. red; nekdo za hitro vslišanje po priprošnji sv. Antona; M. F. tretjerednica za ozdravljenje dveh živinčet; neka šolska sestra za srečno prestan izpit; J. Š. iz Makol, da je nepoškodovano zopet nazaj dobil neko zgubljeno stvar v vrednosti 10 gl.

Tu naj omenim le še eno tako „goloslovno terditev“. Na str. 13. piše g. H.: „Starobolgarska literatura je bila cerkvena in oddeljati jo od staroslavjanske v Rusiji in drugod nemamo povoda; nova bolgarska literatura pa je vže zato morala podpasti pod nemški vpliv, ker se je vsa inteligencija bolgarska večinoma izobraževala v Germaniji“. — Recimo, da je bilo vse do pičice res tako; ali moremo iz tega sklepati, da je ta inteligencija zanesla v narodno bolgarščino „bomkanje“? Pa, ali je res verjetno, da se je v Germaniji izobraževal n. pr. „ieromonah Neofyt“, ki je prevel „Novyj zavêt“ „ot Slavenskago na Bolgarskij jazyk“ (V Bukurešt 1853), ker piše 1. Thess. 3, 5: „da ne bāde vy iskusil iskusiteljo“ —?

Sklenimo! Pervotna slavenščina je imela, kaker drugi sorodni jeziki (tudi germanščina) sigmatiski futurum, katerega sled je ohranjen v stsl. byšę, byša šteje (Leskien, Handb. pg. 149). Ko se je zgubil, so ga začeli nadomeščati v slavenščini kaker v germanščini pri doveršnikih sē sedanjikom, pri nedoveršnikih z opisovanjem. Opisovalo se je s pomožnimi glagoli in od njih odvisnim nedoločnikom. Pomožni glagoli so bili v gotovščini haban, duginnan, skulan, v stari vis. nem. seolan, muozan, wellen wollen, v stari slovenščini imamī, načina, vúčina, hošta. Pomožnik bāda logično ni mogel imeti odvisnega nedoločnika, temuē kaker v gotovščini vairthan le ali part. praes., ali (za fut. ex.) part. praet. act. II. S tem ni rečeno, da se je v slavenščini res kedaj govorilo n. pr. bāda dēlaję. Ako se je, bi bilo moglo nastati sedanje budu dēlati ali, kaker smo videli, po nemškem vplivu, ali po analogiji ob enem rabljenega imamī, načina, hošta dēlati. Če se pa bāda dēlaję nigdar ni govorilo, kar je verjetniše, potem je moglo nastati budu dēlati le iz imamī itd. dēlati po analogiji doveršnega bodočnika budu dodēlalū.

Še nekaj! Gosp. H. piše o pomožnih glagolih na str. 10: „Sicer se je bodoči čas izražal še pomočjo glagolov „jati, hoteti, učeti, početi, no ti glagoli so dajali stavku izvestno kolorizacijo. Izgubivši silo kolorizovati smisel, izgubili so se sami kakor pomožni glagoli in „imeti“ je ostalo le v maloruščini kakor fakultativni pomožnik, jednako „hoću“ v srbohrvaščini“.

V teh besedah je nekaj resničnega, to, da so imeli tisti pomožni glagoli tudi ko taki ob enem še svoj posebni prvotni pomen in se je le nekako za silo z njimi sklepala misel na prihodnji čas; tako uči tudi Brugmann (Grundriss II. 1270). Prav tako za silo se je izražal futurum pa tudi sē sedanjikom doveršnih glagolov; vsaj južni Slovenci v njem nigdar niso sploh čutili futura. Bolgarji in Serbje ga celo v budu vse do zdaj ne čutijo. Poslednji govore: „tako i bude“ so geschah es auch; „što mi bude u hardovih vina, iz hardovih sve popiše vino“ allen wein, der in meinen fässern war, tranken sie aus. Bolgarji stavijo za fut. štū pred būdū. V zvezi naj bóm tudi nam bóm ni bodočnik in dasiravno se v tej zvezi bom po naglasu raz-

ločuje od bodočnika b ó' m, vendar je beseda ista v enem in drugem primeru in se more brez naglasa tudi v obeh enako izrekovati.

Po zgubi sigmatističnega futura so si torej slavenski jeziki za silo pomagali na razne načine; pravega futura niso imeli. Še le ščasoma, davno po razcepljenju prvotne slavenščine se je izražanje tega časa ustanovilo, seveda blizu v vsakem jeziku posebe in torej v enem tako v drugem drugači. Ali vsi trije južno-slavenski jeziki se vjemajo v tem, da izražajo fut. s pomožniki, pri doveršnih kaker pri nedoveršnih glagolih e n a k o. Da bi bili to e n a k o s t v narodno bolgarsčino studentje iz Germanije zanesli, človek zdrave pameti ne more misliti; da bi jo bili zanesli v serbsčino in hervasčino nemški vojaki, tega g. H. tudi n i d o k a z a l. Nekako čudno se pa vjema bolg. fut. z novogerskim. Ali je torej iz nove gersčine? Nasprotno bo res; dokazovati seveda tega tu ni več prostora niti se mi zdi potrebno.

Po vsem tem moramo reči: Bolgarji, Serbje in Hrvatje so si sami vstvarili svoj futurum izvolivši iz mej raznih poskušanih pomožnih glagolov š t ũ, é u. Ako so pa to dognali z domačim razumom ti in oni, naši slovenski prednjiki pa si ne bi bili znali sami pomagati? Res so šli nasprotno pot, ali napotili jih niso Nemci, napotila jih je njihova domača stara slovensčina. Po nji so od nekdaj smeli govoriti: d o d é l a l i b o d o. Zakaj ne bi smeli reči tudi d é l a l i b o d o, tega niso vedeli — in tega naši učenici nasprotniki še zdaj ne vedo, ker pobijajo prvo, in drugo puščajo v miru. Meni je ono: s t a r o i n l o g i č n o, to: n o v o, a n a l o g i č n o, le po splošni rabi opravičeno. Qui potest capere, capiat!

Na znanje!

„Cvetje“ izhaja v nedoločenih obrokih. Da pričujoči tečaj v tem letu izide, nismo nikomer obljubili, zato so pritožbe neopravičene. Vendar se bomo potrudili, kolikor bo v naši moči, da zaostali trije zvezki, kar se bo dalo, kmalu izidejo. K naročevanju na prihodnji tečaj še ne vabimo; vendar upamo, da nam ga bo z božjo pomočjo mogoče izdajati zboljšanega in razširjenega. Naročnina se torej sprejme, ako jo kedo želi že zdaj poslati. Novim naročnikom pa priporočamo pričujoči tečaj, ker bi jim bilo do prihodnjega predolgo čakati, sedanjega pa se dobe še vsi zvezki. Mej tem vsem dragim prijatelom vesele praznike in srečno novo leto Bog daj!

Opravišтво „CVETJA“ v Gorici.
